

ЗМІСТ ФЕНОМЕНУ «КУЛЬТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»

Остапівська Ірина Ігорівна

Кандидат педагогічних наук, доцент
(Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

Остапівська Тетяна Петрівна

Кандидат педагогічних наук, доцент
(Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

Відповідно до концепції Нової української школи (НУШ) випускник повинен бути всебічно розвинутою, здатною до критичного мислення особистістю, патріотом із активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами та здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини, це інноватор, котрий здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя; але усе це неможливо реалізувати без певних знань, які отримуються у результаті опрацювання певної інформації. Таким чином, завдання сучасної школи полягає у формуванні і розвитку здатності до інформаційної діяльності, її культури в учнів. А для цього необхідними здатностями повинен володіти педагог. Оскільки найбільш ефективно формується особистість у початковій школі, то особливо гостро постає питання культури інформаційної діяльності сучасного учителя початкової школи.

Для вирішення цієї проблеми варто актуалізувати саме поняття «культура інформаційної діяльності особистості». Сьогодні воно є широковживаним серед широкого загалу. Але, на жаль, не існує єдиного дефініціювання цього поняття. Досить часто його характеризують як певну сукупність здатностей людини використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для виконання різноманітних «маніпуляцій» з інформацією: пошуку, збирання, опрацювання, перетворення форми подання, збереження, розповсюдження інформації, використання отриманої інформації для вирішення наявних проблем чи прийняття рішень, формування інформаційних ресурсів й організацію доступу до них. Проте, на нашу думку, його обсяг значно ширший. На користь цього можна сформулювати цілу низку тверджень. Окремі з них наведемо нижче.

1. Серед ознак, притаманних тільки *homo sapiens* – «людині розумній» – можна виділити такі, як: 1) мислення, 2) вміння оперувати відомостями, отриманими з різних джерел та допомогою органів чуттів і, за необхідності, різноманітних засобів, 3) здатність до спілкування. Спільним для усіх цих характеристик є їх предмет, а саме – інформація, яка у найвищій своїй якості перетворюється у знання. Інформація є невід’ємною, хоча й нематеріальною складовою будь-якого предмету, процесу чи явища. Саме завдяки інформації людина здатна усвідомлювати себе та самоідентифікуватися, організувати довкілля та налагоджувати контакти із собі подібними, працювати і творити. У філософському розумінні інформація – це сукупність усіх відомостей, які людина отримує зі свого оточення. Таким чином, інформація – це певні «сигнали», притаманні конкретним складовим оточення людини, які визначаються їх природою, і фіксуються органами чуттів та аналізуються й опрацьовуються мозком. Іншими словами, будь-який предмет має свій розмір, масу, колір, характеризується матеріалом та положенням і ще цілою низкою матеріальних характеристик, але усі ці ознаки стають інформацією тільки після того, як вони зафіксуються відповідними органами чуттів і будуть опрацьовані мозком. Тобто робота з інформацією – це не тільки і не стільки використання ІКТ, а, у першу чергу, –

ментальне опрацювання отриманих за допомогою органів чуттів певних сигналів, а технології є тільки засобом для інтенсифікації, підвищення якості та швидкості виконання цієї роботи.

2. При визначенні змісту поняття «інформаційна діяльність сучасного вчителя початкової школи» необхідно також урахувати джерела інформації: довідники, інші люди, друковані джерела, електронні інформаційні ресурси тощо. Саме джерело отримання інформації досить часто визначає засоби для роботи з нею – тобто, специфіку інформаційної діяльності. Наприклад, виготовлення предметної наочності. Щоб виготовити демонстраційний аркуш з аплікацією із геометричних фігур за заданим зразком, для визначення розмірів і взаєморозміщення її елементів (виконання певної інформаційної діяльності) учителеві зовсім не обов'язково використовувати цифрові гаджети, достатньо скористатися звичайним креслярським приладдям.

3. Отримання інформації є базовим у системі інформаційної діяльності особистості. Велику кількість інформації про учнів вчитель-класовод може отримати під час особистої бесіди з батьками школярів. Тобто інформаційна діяльність у цьому випадку також відбувається без залучення ІКТ.

Іншими словами, засобами інформаційної діяльності особистості у цілому, та учителя початкової школи зокрема, не завжди є різноманітні цифрові гаджети (комп'ютери та комп'ютерні мережі, смартфони тощо). Проте, це не заперечує того факту, що ІКТ є необхідними і важливими засобами інформаційної діяльності сучасного учителя початкової школи. Доцільно також наголосити на тому, що на специфіку інформаційної діяльності вчителя молодших класів впливає також і професійний фактор.

Таким чином, а також враховуючи той факт, що культуру (у широкому значенні) означають як певну сукупність правил. Під культурою інформаційної діяльності сучасного вчителя початкової школи варто розуміти певну сукупність правил виконання діяльності, яка включає у себе пошук, збирання, опрацювання, перетворення форми подання, збереження, розповсюдження інформації, використання отриманої інформації для вирішення наявних проблем чи прийняття рішень, формування інформаційних ресурсів й організацію доступу до них педагогами початкової школи з використанням найбільш ефективних у конкретній ситуації засобів.